

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ
Αχαρνών 2, 10432 Αθήνα, Τηλ. 210-2124331, Fax: 210-2124524

Αθήνα, 28-12-2020
Αριθμ. Πρωτ.: 1452/334174

Προς:
Βουλή των Ελλήνων
Δ/ση Κοιν/κού Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων και ΑΚΕ

ΘΕΜΑ: «Ενίσχυση των καστανοπαραγωγών της Περιφερειακής Ενότητας Πιερίας για απώλεια εισοδήματος λόγω μειωμένης παραγωγής από ασθένειες-εχθρούς των καστώνων»

ΣΧΕΤ: **Η Ερώτηση 2083/25-11-2020**

Απαντώντας στην παραπάνω Ερώτηση που κατέθεσαν οι Βουλευτές **κ.κ. Γ. Δελής** και **Λ. Στολτίδης**, σας πληροφορούμε τα εξής:

Σχετικά με την ασθένεια της φαιάς σήψης του καστανού, αναφέρεται ότι προκαλείται από τον μύκητα *Gnomoniopsis smithogilvyi*, ο οποίος απαντάται ως ενδόφυτο στους βλαστούς της καστανιάς και για άγνωστα, μέχρι στιγμής, αίτια μετατρέπεται σε παρασιτικό μύκητα που προσβάλλει το κάστανο. Στους προσβεβλημένους καρπούς αρχικά παρατηρείται ανοικτού καστανού χρώματος μεταχρωματισμός του ενδοσπερμίου, το οποίο, στη συνέχεια, μουμιοποιείται και αποκτά υπόλευκο χρώμα και σπογγώδη υφή. Οι μύκητες του γένους *Gnomoniopsis* μπορούν να προσβάλουν, εκτός από τους καρπούς, και τους κλάδους της καστανιάς, προκαλώντας έλκη. Το παθογόνο διαχειμάζει στους κλάδους και τους καρπούς.

Σύμφωνα με τη διεθνή βιβλιογραφία, οι παραπάνω μύκητες είναι ενδοφυτικοί και προσβάλλουν δένδρα που έχουν εξασθενήσει ή υποστεί ζημιά από άλλα αίτια, όπως π.χ. από παρατεταμένες ή συχνές περιόδους ξηρασίας ή εντομολογικές προσβολές, όπως αυτή από το έντομο *Dryocosmus kuriphilus* κ.λπ. Στη διεθνή βιβλιογραφία αναφέρεται επίσης ότι οι προσβολές των καρπών καστανιάς από μύκητες του γένους *Gnomoniopsis* είναι εντονότερες σε περιοχές όπου υπάρχουν υψηλοί πληθυσμοί του παραπάνω εντόμου.

Προκειμένου να καταστεί δυνατή η εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων για τη νεοεμφανισθείσα ασθένεια και να γίνει εφικτή η ανάπτυξη προγραμμάτων ολοκληρωμένης διαχείρισής της, είναι αναγκαία η επιστημονική διερεύνηση του προβλήματος, μέσω της εντατικής και εκτεταμένης έρευνας που θα αφορά στην ενδελεχή μελέτη των αιτιών/συνθηκών που ευνοούν την εμφάνιση της ασθένειας, καθώς επίσης και της οικολογίας, της βιολογίας και της επιδημιολογίας της σε όλες τις περιοχές όπου παρουσιάζεται έντονο πρόβλημα, ώστε να υπάρξει γνώση για τις συνθήκες ανάπτυξης του παθογόνου, την εξέλιξη της ασθένειας στις συνθήκες της περιοχής και τις προτάσεις αντιμετώπισής της.

Εν προκειμένω, αναφέρεται ότι, εξαιτίας των αναφορών για έντονο πρόβλημα στην περιοχή της Βρίας Πιερίας, με επίπεδα προσβολής που ξεπερνάνε το 60%, από παραγωγούς, ωφελουμένους του προγράμματος «New Agriculture for a New Generation», το οποίο χρηματοδοτείται από το ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος και υλοποιείται από την Αμερικάνικη Γεωργική Σχολή, ανατέθηκε από τον Φορέα υλοποίησης στο Ινστιτούτο Δασικών Ερευνών (ΙΔΕ) Θεσσαλονίκης της Γενικής Διεύθυνσης Αγροτικής Έρευνας του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ έργο με τίτλο «Αξιολόγηση της έκτασης του προβλήματος στην περιοχή της Βρίας κατά την καλλιεργητική περίοδο 2020 και διερεύνηση του πρωτογενούς αιτίου της ασθένειας που προκαλεί την φαιά σήψη του κάστανου». Τα αποτελέσματα της προκαταρκτικής αυτής έρευνας βρίσκονται στο στάδιο αξιολόγησης και αναμένεται ότι θα βοηθήσουν στη διερεύνηση του πρωτογενούς αιτίου της συγκεκριμένης ασθένειας που προβληματίζει τους επιστήμονες.

Σχετικά με τον εκθρό της καστανιάς *Dryocosmus kuriphilus* Yasumastu, αναφέρεται ότι καταγράφηκε, για πρώτη φορά, στη χώρα μας το έτος 2014, σε περιοχή της Περιφερειακής Ενότητας (Π.Ε.) Πιερίας, στο πλαίσιο επίσημων ελέγχων επισκοπήσεων σε εφαρμογή της 2006/464/ΕΚ Απόφασης της Επιτροπής. Μέχρι το τέλος του έτους 2017, είχε επιβεβαιωθεί η παρουσία του σε 11 Π.Ε. της χώρας, ενώ, σύμφωνα και με τα στοιχεία από το πρόγραμμα του έτους 2019, η παρουσία της σφήκας της καστανιάς είναι πλέον διαπιστωμένη σε 18 Π.Ε. της χώρας.

Η βιολογική καταπολέμηση της σφήκας της καστανιάς με εξαπολύσεις του παρασιτοειδούς εντόμου *Torymus sinensis* ξεκίνησε το έτος 2018, με χρηματοδότηση από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Ταμείο Γεωργίας Κτηνοτροφίας), την Περιφέρεια Πελοποννήσου και το Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο (ΜΦΙ). Συνολικά, το έτος 2018 εξαπολύθηκαν 35.400 ενήλικα παρασιτοειδή έντομα σε 177 θέσεις, οι οποίες κάλυπταν το σύνολο των περιοχών της χώρας, όπου μέχρι τότε ήταν γνωστή η παρουσία του εντόμου. Οι εξαπολύσεις πραγματοποιήθηκαν από τα μέσα Απριλίου έως τις αρχές Μαΐου και αφορούσαν σε 14 Π.Ε. της χώρας (Δράμα, Καβάλα, Χαλκιδική, Κοζάνη, Θεσσαλονίκη, Πιερία, Λάρισα, Φθιώτιδα, Ευρυτανία, Αιτωλοακαρνανία, Εύβοια, Αρκαδία, Μεσσηνία και Λακωνία).

Η βιολογική καταπολέμηση της σφήκας της καστανιάς συνεχίστηκε και το έτος 2019 με χρηματοδότηση από το Ταμείο Γεωργίας Κτηνοτροφίας του ΥΠΑΑΤ ύψους 51.700 ευρώ (χρηματοδότηση που καλύπτει το κόστος και μέρους της εξαπόλυσης που πραγματοποιείται και το έτος 2020). Πραγματοποιήθηκε εξαπόλυση σε Π.Ε., όπου η παρουσία της σφήκας διαπιστωνόταν για πρώτη φορά (Π.Ε. Ημαθίας, Τρικάλων, Άρτας και Αττικής), καθώς και σε Π.Ε., όπου είχε πραγματοποιηθεί εξαπόλυση κατά το έτος 2018, αλλά διαπιστώθηκαν και νέες εστίες προσβολής (Π.Ε. Δράμας, Χαλκιδικής, Πιερίας, Λάρισας, Αιτωλοακαρνανίας, Φθιώτιδας, Ευρυτανίας, και Αρκαδίας).

Το έτος 2020 η εξαπόλυση παρασιτοειδών γίνεται με χρηματοδότηση του ΥΠΑΑΤ (αφορά στο πρόγραμμα που αναφέρεται στο έτος 2019), της Περιφέρειας Πελοποννήσου (χρηματοδότηση 14.260 ευρώ) και της Περιφέρειας Ηπείρου (χρηματοδότηση 18.600 ευρώ) και αφορά στην εξαπόλυση 25.400 ενήλικων παρασιτοειδών σε Π.Ε., όπου διαπιστώθηκε, για πρώτη φορά, παρουσία της σφήκας της καστανιάς (Π.Ε. Ιωαννίνων, Ηλείας και Αργολίδας), καθώς και σε Π.Ε., όπου έχουν πραγματοποιηθεί εξαπολύσεις τα προηγούμενα έτη και έχουν διαπιστωθεί νέες εστίες (Π.Ε. Λάρισας, Θεσσαλονίκης, Φθιώτιδας, Ημαθίας, Τρικάλων, Αρκαδίας και Άρτας). Κατά τη φετινή καλλιεργητική περίοδο, εξαπολύσεις του παρασιτοειδούς πραγματοποιήθηκαν και από την Περιφέρεια Θεσσαλίας και από ιδιώτες παραγωγούς, οι όποιοι προμηθεύτηκαν το σκεύασμα του παρασιτοειδούς, καθώς είναι εμπορικά διαθέσιμο στη χώρα μας.

Σημειώνεται ότι στην Π.Ε. Πιερίας το έτος 2020 δεν πραγματοποιήθηκαν εξαπολύσεις του παρασιτοειδούς *Torymus sinensis* από το πρόγραμμα του ΥΠΙΑΑΤ για την αντιμετώπιση της σφήκας της καστανιάς *Dryocosmus kuriphilus*. Από τον έλεγχο της εγκατάστασης του παρασιτοειδούς που πραγματοποιήθηκε το έτος 2020, διαπιστώθηκαν επίπεδα παρασιτισμού στην Π.Ε. Πιερίας σε ποσοστό 2%, το οποίο θεωρείται ικανοποιητικό για τα πρώτα έτη εξαπόλυσης και ενδεικτικό της εγκατάστασης του παρασιτοειδούς.

Δειγματοληψίες για τον έλεγχο της εγκατάστασης, καθώς και την πορεία των πληθυσμών του παρασιτοειδούς, θα πραγματοποιηθούν και το έτος 2021, μέσω των οποίων θα εξαχθούν σαφέστερα συμπεράσματα για την εγκατάσταση και τους πληθυσμούς του παρασιτοειδούς στη χώρα.

Όσον αφορά στην παροχή οδηγιών σημειώνεται ότι, κατά την πραγματοποίηση των εξαπολύσεων, οι κατά τόπους ΔΑΟΚ συντάσσουν δελτία τύπου με τα μέτρα που πρέπει να ακολουθηθούν από την εξαπόλυση των παρασιτοειδών και μετά, ώστε να αποφευχθούν οι αρνητικές επιδράσεις των καλλιεργητικών τεχνικών στο ωφέλιμο έντομο. Επίσης, το Ινστιτούτο Δασικών Ερευνών (ΙΔΕ) του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ, στο οποίο έχει ανατεθεί από το ΜΦΙ η πραγματοποίηση ορισμένων εξαπολύσεων και ελέγχων εγκατάστασης του ωφέλιμου εντόμου σε θέσεις της Θεσσαλίας, Μακεδονίας και Θράκης για τη διετία 2019-2020, έχει ενημερώσει αναλυτικά τους παραγωγούς για τις πρακτικές που πρέπει να ακολουθήσουν στα σημεία εξαπόλυσης, τόσο με κατ' ιδίαν ενημερώσεις και επικοινωνία, όσο και με σχετικές ενημερωτικές ημερίδες ανά την Ελλάδα. Τα μέτρα συνίστανται σε αποφυγή διενέργειας ψεκασμών έως το τέλος Ιουνίου, καθώς και σε αποφυγή αφαίρεσης των ξεραμένων κηκίδων από τα δένδρα, οι οποίες αποτελούν τις θέσεις ανάπτυξης και διαχείμανσης του παρασιτοειδούς.

Επίσης, αξίζει να σημειωθεί ότι με την ενεργοποίηση του Υπομέτρου 8.3 «Πρόληψη ζημιών σε δάση εξαιτίας δασικών πυρκαγιών, φυσικών καταστροφών και καταστροφικών συμβάντων», ήδη κάποιοι συνεταιρισμοί, δήμοι και δασαρχεία έχουν εκδηλώσει ενδιαφέρον να εντάξουν στις δράσεις τους την περαιτέρω ενίσχυση του ωφέλιμου εντόμου με νέες εστίες εξάπλωσης.

Όσον αφορά στη μειωμένη παραγωγή που παρατηρήθηκε στις καστανοκαλλιέργειες εσοδείας 2019 διαφόρων περιοχών της χώρας εξαιτίας ασθενειών και μικροκαρπίας, σημειώνεται ότι οι ζημιές από μικροκαρπία, καθώς και από ασθένειες, δεν καλύπτονται ασφαλιστικά από τον ΕΛ.Γ.Α. και, ως εκ τούτου, δεν αποζημιώνονται, σύμφωνα με τον ισχύοντα Κανονισμό Ασφάλισης Φυτικής Παραγωγής του Οργανισμού, ο οποίος εκδόθηκε σε εφαρμογή του ν. 3877/2010 (Α' 160).

Επίσης, για να ενταχθούν οι ζημιές από μειωμένη παραγωγή (εξαιτίας ασθενειών και μικροκαρπίας) σε πρόγραμμα χορήγησης Κρατικών Οικονομικών Ενισχύσεων (ΚΟΕ), θα πρέπει να πληρούνται οι όροι και οι προϋποθέσεις του Κανονισμού Κρατικών Οικονομικών Ενισχύσεων και των Κοινοτικών Κατευθυντήριων Γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα της γεωργίας και δασοκομίας. Συγκεκριμένα, θα πρέπει, εκτός των άλλων, η παραγωγή του έτους ζημιάς να έχει ζημιωθεί κατά είδος προϊόντος (καλλιέργεια), σε επίπεδο Νομού, σε ποσοστό 30% και πάνω, σε σχέση με τη μέση απόδοση των προηγούμενων τριών ετών και η ζημιά να είναι αποτέλεσμα μίας δυσμενούς καιρικής συνθήκης και όχι συνδυασμού πολλών.

Προκειμένου να εξευρεθεί βιώσιμη πρακτική για την ανάπτυξη και επέκταση της καστανοκαλλιέργειας, καθώς και να διερευνηθεί η δυνατότητα ένταξης των καστανοπαραγωγών σε ειδικό καθεστώς οικονομικής ενίσχυσης, ώστε να ισοσκελίσουν τις απώλειες στο αγροτικό τους εισόδημα λόγω της ασθένειας που έπληξε τις φυτείες τους, πραγματοποιήθηκε τηλεδιάσκεψη στις 10.11.2020, στην οποία συμμετείχαν ο Υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Μάκης Βορίδης, ο Πρόεδρος του ΕΛ.Γ.Α., εκπρόσωποι της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας και

Θεσσαλίας, καθώς και εξειδικευμένα στελέχη του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου, Γ. Στρατάκος). Άπαντες οι συμμετέχοντες προσήλθαν στην τηλεδιάσκεψη με καθαρά τεχνοκρατικές και τεκμηριωμένες προτάσεις, αλλά και με συναίσθηση των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων που έχει επιφέρει στους παραγωγούς κάστανου των Περιφερειών της χώρας το πρόβλημα που αντιμετωπίζουν.

Κατά τη διάρκεια της τηλεδιάσκεψης, τονίστηκε ότι η παραγωγή κάστανου αποτελεί μία ιδιαίτερα σημαντική δραστηριότητα για τον ορεινό όγκο περιοχών της χώρας μας, καθώς και την κυριότερη πηγή εισοδήματος για τους κατοίκους της και συζητήθηκε η δυνατότητα να αποζημιωθούν οι παραγωγοί για τη φετινή απώλεια της παραγωγής. Επιπλέον, ως μακροπρόθεσμη λύση, επισημάνθηκαν οι προσπάθειες που πρέπει να γίνουν για τη διάσωση, τον εκσυγχρονισμό της καλλιέργειας και την ανανέωση των γηρασμένων καστανοτεμαχίων, καθώς σε αρκετούς οικισμούς υπάρχουν πολλά υπέργηρα δέντρα. Περαιτέρω, αναφέρθηκε ότι θα υπάρξει συνεργασία μεταξύ Υπουργείου και Ινστιτούτων, προκειμένου να χρηματοδοτηθούν από πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης έρευνες που θα οδηγήσουν σε συμπεράσματα για τον περιορισμό διάδοσης και αντιμετώπισης των ασθενειών.

Όλες αυτές οι ενέργειες έχουν ως στόχο να βοηθήσουν στη συγκράτηση του πληθυσμού στους ορεινούς οικισμούς και στην ανάπτυξη αυτών, καθώς και στην προσέλκυση επισκεπτών και τουριστών κυρίως κατά την εποχή της συγκομιδής.

Τόσο ο Υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων όσο και ο Πρόεδρος του ΕΛ.Γ.Α. δεσμεύτηκαν για εξεύρεση άμεσα βιώσιμης λύσης, μέσω της αξιοποίησης κάθε πόρου, ανθρώπινου και μη, ώστε η συγκεκριμένη καλλιέργεια να συνεχίσει να αποτελεί τον κύριο μοχλό ανάκαμψης και ανάπτυξης της υπαίθρου, καθώς και προόδου της Περιφέρειας.

Τέλος, αναφέρεται ότι το εν λόγω θέμα έχει συζητηθεί στη Βουλή στις 2-11-2020, με αφορμή την αριθμ. πρωτ. 92/26-10-2020 Επίκαιρη Ερώτηση της Βουλευτού κας Ε. Σκούφα και στα Πρακτικά της Βουλής υπάρχει η σχετική απάντηση.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ ΒΟΡΙΔΗΣ

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

1. Βουλευτή κ. Γ. Δελή
2. Βουλευτή κ. Λ. Στολτίδη